

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena : Na celý rok — — — — 4.— koruny. Na pol roka — — — — 2.— „ Na štvrt' roka — — — — 1.— „ <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Hlavný redaktor : Dr. ALEXANDER ERNSZT Zodpovedný redaktor : JÁN BARTOS, krajinjský vyslanec Za vydavateľstvo zodpovedný : JÁN MOLNÁR, pápežský pralát</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo : Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám <i>sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpáť nedávajú.</i></p>
---	--	---

Žiada si ľud právo?

Napísal: Karol Huszár.

Najširšie vrstvy obecnstva po všetkých stranách krajiny zaoberajú sa prítomne v prvom rade s otázkou reformy parlamentu, s tým návrhom zákona totižto, ktorého cieľom je, aby zákonodarstvo Uhorska spočívalo na zdravších a pevnejších základoch.

Uhorskej politiky od dávna veľkou chybou bolo, že vôľa a oprávnené záujmy rozsiahlych vrstiev obecnstva nevedeli sa uplatniť pri voľbách. Na vládu dostala sa sebeckého smýšľania menšina krajinjského obyvateľstva a v krajine šafárla dľa jej ľubovôle. Naši občania smeli dane platiť, do vojny ísť, na bojištiach umrieť, byť ranení, pred vojnou smeli aj vyvandrovať, viacej stotisíc, ba vyše miliona občanov ale nemali práva ohlásiť sa pri správe krajinjskej. Zákony vynášalo krajinjské zákonodarstvo, vynášalo každoročne nepočtené zákony a tie rovnako viazaly, ba aspoň viazať mali každého, pri vynášaní týchto zákonov ale nemohli sa zúčastňovať právi zastupitelia statočných a poriadnych občanov.

Rozsiahle vrstvy krajinjského obyvateľstva nevýslovne mnoho trpely pod svedomou vládou menšiny, ktorá už od veľa rokov húževnate drží v rukách opraty krajinjskej správy. Ťarchy každý musí rovnako znášať, práv ale nebol každý účastný v rovnakej miere. V obore politiky odanenia, obrany ľudu, verejného zdravotníctva, poľnohospodárskej, priemyselnej a robotníckej politiky ale nikdy sa to nestalo, čo chcely a žiadaly milióny ľudu a vždy len to bolo prevedené, čo bolo v záujme nadprávami opatrenej menšiny obyvateľstva.

Kresťanská ľudová strana bola prvá, ktorá v parlamente odhalila celý falošný systém liberalismu, pospolitému ľudu nanajvyš nepriateľského a rozhodne vystúpila s tou požiadavkou:

«Koho je dobrá daň a krv, toho nech je dobré aj vôťum.»

Rozhodný zápas o prevedenie volebnej reformy, do života uvedenie opravdového ľudového parlamentu natoľko dozrel, že i sám jeho veličenstvo kráľ po-

stavil sa na stránku ľudu. Jedine pracovná strana sa spiera. Štefan Tisza a jeho užšia spoločnosť, ktorí už cez 40 rokov v Uhorsku ľud trýznili a prekázali slobodný vývin krajiny, aj včul by chceli prekaziť spravodlivé rozšírenie práv ľudu.

Páni mungovci náklonní sú všeobecné volebné právo dať mestským «cucilistom», ačpráve sa tí verejne s tým vystatujú, že sú internacionálni revolucionári. Prečo sú ale ku tomuto náklonní tí páni mungovci? Jedine preto, bo sa boja ich zorganizovania a majú strach pred ich demonstráciami.

Oproti tomu Tisza s jeho pracovníkmi okolo masných hrncov skrátit chcú práva dedinského ľudu, **bo — ako oni hovoria — dedinský ľud je ešte nezrelý a naši dedinskí spoluobčania vraj ani si nežiadajú volebné právo.**

Týchto mungovských pánov hlúposť je ozaj kolosálna, ktorou do šiancov krajinjskej ústavy pustit chcú obrovské armády radikálnych, revolucionárnych voličov a pri tom nemyslia na to, že vôľa týchto nebezpečných *oslabiť možno jedine vôťami veľkých vrstiev kresťanského ľudu dedinského.*

My ani jednomu robotníkovi nechceme vziať jeho volebné právo, nebudeme ale trpeť, aby práve poľnohospodárske obecnstvo po vidiekoch i naďalej bolo otrokom štátu.

Keď bude hlasovať fabrický robotník, vtedy nech hlasuje aj každý malý hospodár, každý želiar, každý poľnohospodársky robotník, bo sa len takým spôsobom dozvieme, čo je opravde vôľa celej krajiny.

Taký človek, čo sa opovažuje tvrdiť, že *kresťanský dedinský ľud nedbá, nestará sa o politiku*, ten ani pochopu nemá o tom, čo je vlastne tento ľud. Boly časy, keď víno, pálenka, pečienky a judácke groše po dedinách viacej si vážili, ako politické presvedčenie. Vtedy tiež len Tiszovci hubili ľud.

Tieto časy sa už ale minuly. Dnes už každý dedinský občan vie, že *volebné právo je ten jedinký prostriedok, bez ktorého verejné pomery krajiny nevieme k lepšiemu obrátiť.*

Proti spieraniu sa Tiszu a jeho gárdy sjednotená vôľa kráľa a ľudu predsa len vydobije do života uvedenie ľudového parlamentu a potom nastanú časy, keď sa v Uhorsku vždy nestane to, čo chce pán gróf Tisza, jeho bankári, pánstva a fabrikanti, lež čo bude vôľa ľudu.

Udalosti svetovej vojny.

Talianske bojište. Na celom talianskom fronte od Judikatúr po more, na planine Asiago, pozdĺž Etschu, medzi Brentou a Piave a na benátskej rovine v celom minulom týždni trvala ostrá kanonáda. So zaopatrením talianskeho vojska to vôbec veľmi smutno vyzerá. V Argentíne objednané zásoby zbožia a potravín nemožno do Talianska doviesť nielen pre nedostatok loďného priestoru, lež aj z tej príčiny, že ani Anglicko, ani Severná Amerika nevedia poslať dostatočné zásoby uhlia k obchodu potrebného. Taliansky minister Crispi sa vyslovil: osud nášho národa a našej armády od toho závisí, koľko kamenného uhlia pošlú nám naši spojenci.

Západné bojište. Nemecké vojská južne od Ypernu zaujali vrch Kemmel, pri čom zajali 127.000 Angličanov, ukoristili 1600 kanónov a množstvo válečného vystrojenia každého druhu. Pri Yperne Angličanom preťaly cestu ku cúvaniu.

Bojište vo Fínsku. Červená gárda bolševikov kapitulovala, z ktorej príležitosti nemeckým čatám do rúk padlo 20.000 zajatcov, 50 kanónov a 200 strojových pušiek.

Turecké bojište. Hlavný válečný stán turecký 3. mája vydal nasledovnú úradnú zprávu:

Palestínsky front: Na východnom brehu Jordánu boje aj ďalej majú pre nás prajný priebeh. Pred našimi húževnate bránenými posíciami Angličania včera v marných, do večera trvajúcich útokoch vykrvácali. Silné zástupy jazdy, ktoré vo východnej kotline Jordánu vytrhly k severu, naše rýchle ta pospiechajúce válečné sily pod vedením plukovníka bega Essada citeľne porazili a prinútili rozpadnúť sa. Dosiaľ priviezli početných zajatých, 7 poľných kanónov, 10 automobilov a veľké množstvo válečného materiálu.

Z Carihradu oznamujú: Dľa zprávy z Batuma 10 tisíc hláv počítajúce bolševické vojsko, ktoré bolo na ceste ku Jelizabetpolu, dva naše pluky pristavily, po príchode posil bolševikov porazily a 8000 z nich zajaly. Turci potom vyzvali v Baku zdržujúcich sa bolševikov, aby sa poddali.

Zprísnený boj podmorskými loďami.

Berlin, 3. mája. Na severných vodách naše podmorské lode opäť potopily 19.000 tún loďného priestoru. V kanáli La Manche dve lode vystrelili sme zo silného zabezpečujúceho sprievodu, a sice 7175-túnovú anglickú parolod «Knight Templar» a anglickú plachtovú loď «Wilson».

Starajte sa o chudobné rodiny bojujúcich!

Zprávy domáce.

Vládna kríza blíži sa k rozhodnutiu.

Dr. Alexander Wekerle po poslednom výsluchu u jeho veličenstva kráľa radil sa s vodcami politických stránok a sú výhľady, že nová vláda najbližšie vymenovaná a s tým aj vládna kríza rozhodnutá bude.

Zprávy zahraničné.

Rakúsky rajchsrát odročený.

V utorok, 7. mája mal znova započat svoje porady rakúsky rajchsrát. Ponevác ale Česi a Juhoslovania vyhrážali sa, že prekazia práceschopnosť parlamentu a pokojné rokovanie napriek každému pokusu o ich uspokojenie nechceli zabezpečiť, Seidlerova vláda uzavrela, že rajchsrát na krátky čas odročí. Prv ale než by bola uskutočnila svoj úmysel, v piatok, 3. mája dala svolat predsedov strán k porade, aby ich upovedomila o svojom pláne. Na túto poradu ale neprišli ani Česi, ani Juhoslovania.

Ministerpredseda Seidler na konferencii otvorene označil svoje stanovisko, že aby strany alebo privolily na odročenie rajchsrátu cestou predsedníctva alebo vláda sama odročí snem na niekoľko týždňov, dľa niektorých viedeňských zprávy do 18. júna. Tento svoj úmysel odvodnil tým, že revízia rakúskej ústavy stala sa súrne potrebnou.

Po reči Seidlera vodcovia strán vyslovili svoju mienku o odročení. Ponevác mienky byly rozdielne, vláda sa odhodlala, že odročí snem. Jeho veličenstvo splnomocnil Seidlera odročiť rajchsrát a započat porady, ktoré by umožnily znova započatie porád rajchsrátu. Na základe tohto splnomocnenia ministerepredseda Seidler predsedovi rajchsrátu a panskej snemovne poslal prípis, dľa ktorého rajchsrát od 4. mája je odročený.

Najnovšie z Ukrajiny.

Pohyb v Kijeve proti Nemcom.

Berlin, 1. mája. (Wolffova kancelária.) Úradne oznamujú, že sa v poslednom čase v Kijeve započal silný pohyb, ktorý smeroval aj proti vplyvu Nemcov v Ukrajine. V našich snahách, stvorit poriadok, vláda nám nebola na pomoci, načo generál Eichhorn spolu s vyslancom Mummom vydal nariadenie, ktoré ukrajinská tlač falošne vysvetľovala a preto v krajine nastalo veľké rozčúlenie. Ba v pohybe nameranom proti nám zúčastnili sa aj jednotliví členovia vlády.

Direktora ruskej vývoznej banky Dobrého zatkli a odviekli. Dobrý s Nemcami vstúpil do úzkeho spojenia a nadobudol si veľké zásluhy. Nemecká vláda na pohyb nemohla sa dívať nečinne. Generál Eichhorn v porozumení s vyslancom Mummom cieľom zabezpečenia mesta Kijeva porobil zvláštne poriadky, dľa ktorých prisne trescú každý zločin a priestupok.

Na základe skončeného vyšetrovania v záležitosti

Dobrého lapili vojenského ministra Sukovského, triedneho náčelníka Dajevského, manželku ministra vnútorných záležitostí Tkačenku a ešte viacerých.

V záležitosti ďalej vyšetrujú.

Generál Skoropatki na čele kijevskej vlády.

Berlin, 4. mája. Dľa zpráv časopisov z Kijeva novú ukrajinskú vládu utvoril generál Skoropatki, ktorý prevzal moc do svojich rúk. V takomto vývine udalosti nemecká vojenská vrchnosť nemala účasť. Nová ukrajinská vláda stojí na základe v Breste Litovskom uzavretej zmluvy a poneváž jej programom je úplná samostatnosť Ukrajiny, štátny spolok s Ruskom odmieta.

Obchod s Ukrajinou.

V smluve pokoja, ktorý sme uzavreli s Ukrajinou, zahrnuté sú aj poriadky, ktoré sa poťahujú na obchodné spojenie medzi ústrednými mocnosťami a Ukrajinou. Od uzavretia pokoja minuly už skoro tri mesiace, ale zprávy o započatí obchodného spojenia prichodia len teraz, čoho vysvetlenie treba hľadať v tamojších pomeroch. Obnovenie obchodu pozdilo sa preto, bo v Ukrajine následkom revolúcie a občianskej vojny prestaly účinkovať všetky organizácie a že rada novej republiky sama nebola vstave uviesť poriadok. Preto sa stalo potrebným naše pokojné zakročenie, aby mohly byť zplatené riadne obchodné a premávkové pomery.

To územie, ktoré sa dľa ustálenia s Nemeckom dostalo nám k uvedeniu poriadku, je južná úrodná časť Ukrajiny, totižto podolská, chersonská a jekaterinoslavská gubernia, ktorých územie rozprestiera sa na 176.697 štvorcových kilometrov. Toto územie je väčšie, ako Česko, Morava, Sliezske, Halič a Bukovina spolu a od západu východným smerom ťahá sa na väčšiu diaľku, ako od Innsbrucku po Lemberg alebo od Salzburgu po Brašov, berúc rovnú čiaru v povetrí. Tento obrovský priestor naše čaty pochodily blízko za šesť týždňov, zápasiac s mnohými prekážkami a miestami bojujúc aj proti čatám boľševikov. Obsadily všetky väčšie mestá, ako Odessu, Nikolajev, Cherson a Jekaterinoslav a treba ešte očistiť bachmutský okres.

Onedlho po vťahnutí našich čiat do Ukrajiny, ako z válečného tlačového stánu oznamujú, zistilo sa, že táto krajina môže dať väčšie množstvo zvyšného obilia našej monarchii. Lanskorocnú úrodu mimo válečného územia ešte vôbec nespotrebovali. Ale ustálené bolo aj to, že zaopatrenie týchto zásob spojené je s veľkými prekážkami, ktoré musely prekonať naše hrdinské čaty, bo tamojšie vrchnosti nemaly k tomu dostatočnej moci. Vo väčších skladoch dávnejšie nahromadené zásoby spustošili boľševici, na železničiach a cestách sotva bolo toľko, kolko potrebovaly naše čaty. Sedliactvo všetky poklady zeme poprekryvalo, naše čaty s veľkou nedôverou prijímalo, od začarovania obchodných článkov sa odťahovalo a naše peniaze sotva prijímalo. Ale pomaly nedôvera bola prelomená, čarovanie sa začalo,

položenie sa so dňa na deň zlepšuje a dnes už mnohí krajinu znajúci obchodníci zúčastňujú sa v obchode. Ale zaopatrenie obilia a iných živnostných článkov je ešte len polovicou práce, ktorú v tomto ohľade treba vykonať. Čo sa v Ukrajine zaopatrí, to treba aj odviezť na mnoho sto kilometrov cesty, k tomuto v prvom rade treba opraviť železnice a cesty, ktoré v bojoch revolúcie a občianskej vojny byly porúchané. Bolo treba zaopatriť vozy, automobily a prv než toto bolo možné, k doprave živnosti naše čaty použily povozy trénu a delostrelectva. Železničné čiarly treba opravovať a keď je aj dosť rušňov a vagónov, veľmi mnohé z nich musia byť opravené. Veľké ťažkosti robí aj kurivo, bo pre revolúciu tamojšie bane nelifrovaly ani kila uhlia. Preto nútení sú kúriť čerstvo rúbaným drevom. Železniční zamestnanci, kde ich boľševici neodohnali, hneď sa hlásili k službe. Premávku asi na 200 kilometrov obnášajúcich čiarach udržujú a zabezpečujú výlučne naši dôstojníci a naše čaty. Loďná premávka sa už tiež započala na Čiernom mori medzi Chersonom a Odessou a na Dunaji. Loďnou premávkou dovoz sa značne zrýchľuje a aj loď je dosť.

Zpráva oznámila, že dosiaľ do monarchie bolo odvezené asi tisíc vagónov obilia, masti, vajec a jačmenných krúpov, čo je ako počiatok pekný výsledok, ktorý môžeme ďakovať len horlivej a šikovnej hospodárskej činnosti našich čiat. A možnosť nadobúdania živnosti stále vzrastá. Konečne ale zpráva prizvukuje, že nádeje preháňať neslobodno, toľko sle možno riecť, že naša armáda v Ukrajine zčiasťky prispeje ku polepšeniu stravovania v monarchii, zčiasťky ale natoľko urovní cestu nášho hospodárskeho spojenia s Ukrajinou, natoľko to len bude možné.

Nové nariadenia.

Výsledok popisu ľudu a obsiatych zemí.

Stravovací minister nariadil popísať obyvateľov krajiny, obsiate zeme a domáce zvieratá. Tento popis je už skončený. Z dosavádných zpráv vysvitá, že počet civilného obyvateľstva následkom novších povolání ku vojsku, smrti a odsťahovania sa zvlášte v menších vidieckych mestách a obciach klesol. Ženských je všade značne viac, ako mužských. Ani dáta popisovania zvierat nie sú priaznivé. Počet koní, rožnej lichvy a oviec vo všeobecnosti klesol a len v počte ošípaných ukazuje sa malý vzrast. Zemí tohoto roku je na najviac miestach toľko obsiate, ako vlani. Poznamenat treba, že sú toto zprávy len z jednotlivých vidiekov krajiny, preto z nich na konečný výsledok popisu ešte nemožno uzatvárať.

Služobné knižky s fotografiou.

Minister vnútorných záležitostí nariadil pre služby vystavovať knižky s fotografiou. Dľa tohto nariadenia každá služka povinná je do 31. mája starú služobnú knižku zameniť za novú s podobizňou. Každá služka policii musí odovzdať dve svoje mäkké podobizne a legitimačné listiny, na základe ktorých ustália totožnosť

osoby. Jestli sa vyskytne čo len tá najmenšia pochybnosť, že služka není tá, za ktorú sa vydáva, polícia obráti sa ku obecnému predstavenstvu rodiska patričnej slúžky. Staré služobné knižky vezmú od slúžiek. Jestli si daktorá služka do 31. mája starú knižku nezamení za novú, polícia ju potrese a práve tak potrese aj tých zamestnávateľov, ktorí po 31. máji prijmu do služby takú osobu, ktorá nemá služobnej knižky s podobizňou.

Popravenie vojenského úskoka.

Na základe štatáriumu 20. marca tohto roku vyhláseného štatáriálny súd budapeštianskeho 1. honvédskeho pešieho pluku pre zločin uskočenia od vojska v pondelok, 29. apríla bral na zodpovednosť 24-ročného landšturmistu 30. honv. pešieho pluku Franca *Umhoffera* rodom z obce Olajos v stolici peštianskej. Štatáriálny súd po krátkom pojednávaní záležitosti obžalovaného uznal za vinného a odsúdil ho na zastrelenie. Veliteľ honvédskeho okresu barón Lukachich smrtný výrok potvrdil a nariadil, aby výrok previedli v Kecskeméte, pokiaľ doplnujúce veliteľstvo a náhradný bataillon 30. honv. pluku je teraz v Kecskeméte. Úradná kommissia teda najbližším vlakom zaviezla delikventa do Kecskeméte. Tu ho cez mesto pešo zaviedli do honvédskej a odtiaľ, keď ho vojenský kňaz ospovedal, do husárskej kasárne. Na dvore husárskej kasárne vojenský fiškus prečítal výrok štatáriálneho súdu a delikventa odovzdal kapitánovi Stefanovi, ktorý bol poverený prevedením výroku. Kapitán spýtal sa odsúdeného:

— Mate daku žiadosť?

Delikvent si utrel spotené čelo, pustil sa do plaču a so založenými rukami prosil kapitána:

— Pán kapitán, už sa dobre budem držať.

— Čo je vaša posledná žiadosť? — spýtal sa ho kapitán znova.

— Pán kapitán — hovorí odsúdený s plačom — budzte taký dobrý, nedajte ma zastreliť, už verne budem slúžiť.

Zalamuje rukami a tak modlíka.

— Kto ti má zaviazať oči? — znie novšia otázka.

Delikvent so složenými rukami prosebno hľadí na kapitána a neodpovie.

— Spýtal som sa — riekne kapitán — či nemáš tu dakoho známeho, kto by ti zaviazal oči?

— Jozef Stalter — odvetí odsúdený trasúc sa.

Volajú Staltera, načo zo zadných radov vystúpi vojak, beží k odsúdenému, ktorý tichým hlasom len toľko povie svojmu rodákovi, že dá bozkávať svojich rodičov a vinšuje im všetko dobré. Potom sa zas obráti ku kapitánovi:

— Milosť, pán kapitán!

Nevie v smrtelnej úzkosti, v najkrajnejšom zúfalstve, že tí, ktorí sú tu, keď by sa im hneď srdce puklo od ľútosti, nemôžu ho omilostiť.

Štábný strážca väzenia vezme vačkový ručník a so Stalterom zaviaže ním oči odsúdeného. V tom oka-

mžení kňaz k ústam delikventa priloží Umučenie, načo zavznie kommando kapitána:

— Klaknúť!

Odsúdený strašne bedákajúc vrhne sa na zem, kde sa svíja za niekoľko okamžení. Štábný strážca väzenia s niekoľko vojakmi ho zdvihne a postaví ho na kolená. Delikvent však znova sa hodí na zem, načo ho zase násilne postavia na kolená. Štábný strážca neznými slovami tŕši svíjajúceho sa nešťastníka, ktorý si teraz ručník s očí vyhrnie na čelo a zase začne prosíť. Strážca mu ručník zpät stiahne na oči, ale ako pustí chlapa, tento sa zase vrhne na zem.

Na pokyn kapitána predstúpia štyria vojaci, zastanú na štyri kroky pred odsúdeným a pušky zdvihnú k miereniu. Kapitán šablu drží vysoko, potom ju odrazu spustí a v tom okamžení štyri pušky zarachotia. Odsúdený chlap, ktorý sa až do posledného okamženia svíjal na zemi, v okamihu zarachotenia pušiek, ako keby ho dačo udrelo, strasie sa, viac nevydá žiadneho hlasu, viac nepohne žiadnym údom. V tom okamžení bolo po ňom. Z hlavy aj na dvoch miestach vystriekne mu krv, ktorá ho hneď zaleje.

Kapitán volá lekára. Plukovník lekár pozoruje puls popraveného človeka. Pravdepodobne aj on je veľmi pohnutý od hrozného výjavu, bo marne skúma puls mrtvého, nevie dať určitej odpovede. Nato vystúpili druhí štyria vojaci, bezdušné telo posadili oprúe ho o zábradlie rajtovne a na novšie pokynutie šablou ešte štyri gule strelili do nešťastníka. V nasledujúcom okamžení lekár oznámil, že smrť nastúpila. Vtedy sa kapitán Stefan obrátil ku podplukovníkovi, salutoval a oznámil:

— Pán podplukovník, poslušne oznamujem, výrok sme previedli. Smrť nastúpila.

Kňaz obrátiac sa ku radu vojakov povedal nasledovné:

— Stojíme pri mrtvole jedného vášho neverného súdruha. Nechcel slúžiť vlasti, nechcel jej dať svoj život. Vzal za to zaslúžený trest. Poučme sa z jeho osudu, zástavu neopustme nikdy, bo je to podlosť. Slúžme vlasti s oduševnením, nie z bázne pred trestom, lež preto, bo sme vlastenci a vojaci. Odpusťme mu, pomodlime sa zaňho Otčenáš.

Kňaz si kľakol a riekol:

— Otče náš, ktorý si na nebesiach...

— Pol bataillona, k modlitbe! — kommandoval plukovník, potom po modlitbe:

— Pol bataillona, od modlitby!

S tým výrok štatáriálneho súdu bol prevedený.

CHYRNÍK.

Dar pápeža. Svätý otec pápež kňazom obsadených krajov Francúzska poslal novších 10.000 frankov.

Veľkodušný dar. Jeho Eminencia kardinál knieža-primas dr. Ján Csernoch ústavu «Regnum Marianum» najnovšie veľkodušne daroval 100.000 korún v úpisoch uh. válečnej požičky.

Prosba Španielčanov k pápežovi. V Španielsku nastal pohyb: poprosiť sv. otca pápeža, aby vypovedal s dogmou (článkom viery) učenie o prímluve Panny Marie.

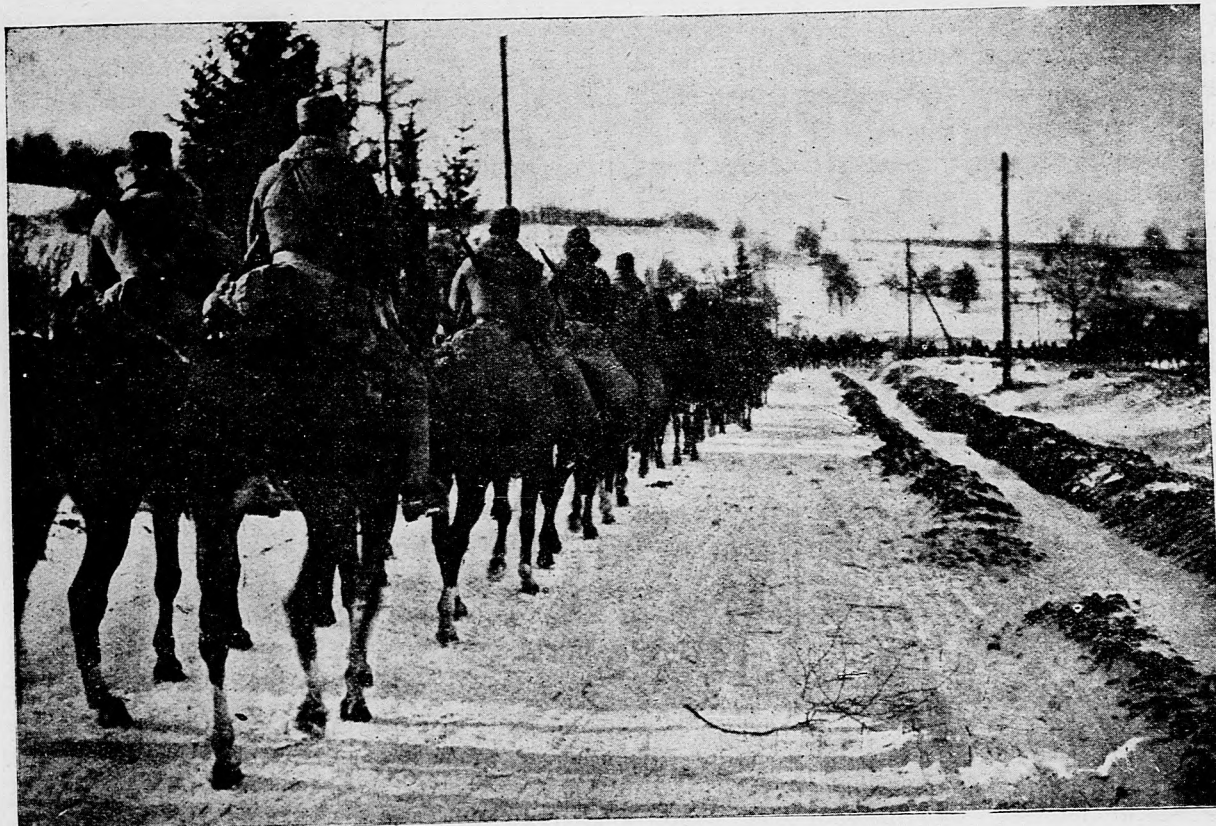
Omyl pápežskej kroniky. Lanskorochný sväzok pápežskej kroniky «Anuario Pontificio» rozpomenul sa o spišskom p. biskupovi ako o zomrelom a biskupstvo označil ako uprázdnené (vacans). Ten istý omyl sa dostal aj do tohoročného sväzku pápežskej kroniky.

Z arcibiskupstva ostrihomského. Ludvik Laczkó, dekan-farár obce Mikszáthfalva, utiahol sa na odpočinok. Ján Fleischer, administrátor obce Felsőszöllős, je pre svoju nemoc dočasne pensionovaný.

Nový autonomičný zástupca. V košickom volebnom okrese, prislúchajúcom k prešovskej gr.-kat. diecézy, za autonomičného zástupcu vyvolili kráľ. verejného notára dr. Igora Petrika.

Do kresťansko-sociálnej detskej ochrany za zakladajúceho úda vstúpil nitriansky biskup gr. Vilhelm Batthány s milodarom 500 korún.

Smrť. V spišských Mateovciach po dlhšej chorobe a po pobožnom prijatí sv. sviatostí zomierajúcich 15. apríla zomrela vdova Jakubova Odrobina rodz. Maria Peschkó v 74. roku života svojho. Mateovský rim.-kat. farár Ján Odrobina oplakáva v nej svoju matku. — Ferdinand Múdry, učiteľ na odpočinku, po dlhom trá-

Naša jazda vtiahne do Ukrajiny.

Dar arcikňažny Augusty. Arcikňažna Augusta, ktorá sa dozvedela, že medzi akými ťažkými okolnosťami žije žandarmeria na území Albánie, usilovala sa veľkým darom prispieť k ulaveniu toho položenia. Vznešená arcikňažna veliteľstvu v Albánii sa nachádzajúcej rak.-uhorskej žandarmerie do Skutari poslala nasledovné dary: 35 kg. udenej slaniny, 100 kg. udených kľbás, 4 kg. čaju, 250 modlitebných knížiek a 133 kníh ku čítaniu atď.

K cieľom výpomocných kaplniek pralát dr. Štefan Csárszky obetoval 1000 korún.

Katolícka školská záležitosť v Anglicku. Roku 1870. bolo v Anglicku len 350 katolíckych škôl, dnes ale pre 388.000 detí je 1091. Katolíci pyšne prizvukujú, že oni neobetovali ani jednu svoju školu, kým sa anglikáni a wesleyani za 16 rokov zriekli 1200 svojich škôl. Ten pekný výsledok katolíkov stál stomillionov korún.

pení a po pobožnom prijatí sv. sviatostí zomierajúcich 13. apríla zomrel v Harichovciach (Spiš) v 72. roku svojho zaslúžilého života. — Bývalý nitriansky nadžupan dr. Viktor Kramolin 12. apríla zomrel v Rábe. Pohrabné obrady konal sám rábsky biskup. Nebohý bral čulú účasť v katolíckych pohyboch.

Z Baňskej Bystrice oznamujú: 48-nická ústavná strana zvolenského volebného okresu 14. apríla vydržovala svoje organizačné shromaždenie v prítomnosti vyše tisíc voličov. Na shromaždení ustanovil sa i nadžupan dr. Koloman Darányi. Spravovacím predsedom sa stal advokát dr. Gustáv Mikler.

Namiesto diviaka zastrelil človeka. V danišovskom lese vo Spiši 17. apríla večer lesný hájnik Michal Wassermann strelil v húšti na idúceho železničného robotníka Michala Szanitrika, bo myslel, že je to divá sviňa. Trafil ho tak nešťastne, že ubohý hneď zomrel.

Ochotnícky večierok. Starolubovenská meštianska mládež 1. apríla zariadila skvele vydatený ochotnícky večierok na ciele tamojšej filiálky Červeného Kríža. Riaditeľom bol Julius Bojársky. Čistý osov obnášal 617 korún. K hmotnému zdaru prispeli viacerí svojimi predplatkami, tak i Anton Beszkid, kresťansko-sociálny ľudový ablegát lubovenského okresu, 15 korunami.

Vyznačení košickí honvédi. Kaprál Franc Lizigan dostal strieb. medailu hrdinskosti prvej triedy; honvéd Jozef Gutt, landšturmisti Peter Seronka a Ladislav Varju dostali striebornú medailu hrdinskosti druhej triedy. Všetci štyria z 9. honv. peš. pluku.

Deväť ráz vyznačený levočský advokát. Levočský advokát, delostrelecký nadporučík dr. Arpád Kopasz, ktorý už štyri roky bojuje na bojišti — od dvoch rokov na egyptskej pustatine a v Palestíne — v tieto dni už druhý raz dostal vojenský záslužný kríž tretej triedy na odmenu hrdinskosti. To je už deviate jeho vojenské vyznačenie. Okrem vyznačenia nemeckého želez. kríža, tureckého Liakádu a polmesiaca vlni v Jeruzaleme stal sa rytierom sv. hrobu a ako vyznačenie dostal kríž tohoto rádu.

Nešťastie náčelníka pošty. Z Nitry oznamujú: Senický poštový náčelník Mikuláš Schöller medzi prácou fajčil v úradnej miestnosti, keď mu istý jeho známy priniesol tri kilá pušného prachu. Pušný prach vybušil od odpadnutého žeravého popola cigarety. Náčelník pošty utrpel ťažké popáleniny. Následkom veľkého tlaku povetria rozbily sa všetky obloky budoviska a srútila sa i jedna stena úradnej miestnosti. V poštových zásielkach nestala sa škoda.

67. peší pluk je už v Prešove. Z Prešova oznamujú: Náhradný bataillon 67. pešieho pluku z Ungváru 27. marca došiel do Prešova, kde ho veľmi slávne prijali. Celé mesto bolo zástavami ozdobené. Na železničnom nádraží tisíce ľudí čakalo na príchod vlaku, námestný mešťanosta Jozef Magyar utešenou, radosťou plnou rečou vítal navrátiť sa, slečny ozdobily ich kvetami, cigánske hudobné sbory hraly. Potom v sprievode tisíce občianstva maširovali vojaci na priestor pred starobilý rim.-kat. kostol, kde ich prešovský gr.-kat. biskup dr. Štefan Novák a pápežský pralát Béla Zaborovszky so Sviatosťou Oltárnou požehnávali. Biskup dr. Št. Novák povedal k mužstvu vzletnú reč. Za pekné privítanie srdečne ďakoval majór Karol Gmach. Celý obraz privítania upamätával na prvé dni svetovej vojny, keď tuodtiaľ tiahly prvé stotiny pluku na bojište.

Odsúdili štábneho lekára. Vojenský súd minule súdil nad dr. Arnoldom Biachom, lekárom 86. pešieho pluku v Szabadke. Bol obžalovaný, že prijal peniaze a pomáhal niektorým, aby nemuseli narukovať. Súd ho uznal za vinného a odsúdil na jeden rok do žalára, na ztratu rangu a na pozbavenie záslužných medailí, ďalej na shabanie obdržaných 19.200 kor. pre fond invalidov.

Z Ondriša (Merény) vo Spiši narukovalo behom vojny 383, doteraz padlo 30, do zajatia sa dostalo 75, invalidmi sa stali siedmi.

Zlodejka-slúžka, ktorá má medailu hrdinskosti. Maria Bognár, slúžka planej minulosti, vstúpila k jednej rodine na vidieku za gazdinu. Hneď po svojom vstupe do služby spáchala krádež a utiekla. Maria Bognár má zaujímavú minulosť. Pod menom Arpád Bognár hlásila sa na bojišti za vojaka, aj ostala tam vojakom a dostala i medailu hrdinskosti. Tak sa zdá, že zunovala vojenčinu, ušla a šla za slúžku. Teraz ju hľadá polícia.

Vyznačení spišsko-magurskí vojaci. Hafčanský gazda Ondrej Kromka z 32. jagerského bataillonu, ktorý je od počiatku vojny na bojišti a raz už bol ranený, raz zase od granáta zemou zasypaný, vyznačený bol striebornou medailou hrdinskosti druhej triedy a Karolovým krížom. Hafčanský mládenec Ján Ofčarčík z 39. honv. delostreleckého pluku, ktorý je už štvrtý rok na bojišti, vyznačený bol doteraz železným záslužným krížom, bronz. medailou hrdinskosti a Karolovým krížom.

Požiar vo Vysokých Tatrách s ľudskou smrťou. V Nižných Smokovciach nedávno celkom zhorel jedon hostinec. Zo Széplaku išlo niekoľko mužov na pomoc so striekačkou. Na ceste sa ale kone splasili, striekačka sa prevrhla, kočiš-vojak sa zabil, druhému vojakovi sa roštiepila kosť na hlave, ostal ale pri živote, iní dvaja sa ťažko poranili.

V mesiaci januári na území Uhorska narodilo sa 25.724 živých detí a zomrelo 33.741 osôb, nemluvniatok zomrelo 4359.

Spišské stravu zadovažujúce stredisko vlni malo čistého osohu 34.000 korún. Účastinári dostali po 8 procentov, na res. fond obrátili 10 procentov. Na fond válečných sirôt spišskej stolice, na krajinský fond invalidných vojakov a na budapeštiansky Spišský Domov (Szepesi Otthon) obetovali po 1000 korún.

Odpreďaj, prenájom kúpeľov a fabriky vo Spiši. Tarpatakfűred odkúpila účastinná spoločnosť tatranských nepohnutelností (Tátraingatlan Rézsvénytársaság) za 210.000 korún. Kúpele Baldovce na 15 rokov do prenájmu má vziať Uhorská Banka (Magyar Bank) za 45 tisíc korún a za ten čas vynaložiť tam 200.000 korún. Belanské kúpele (Tátrabarlángliget) na 42 rokov do arendy vzal iglovský advokát dr. Béla Forberger so svojimi spoločníkmi. Prenájomníci sú povinní behom desať rokov tam vbudovať a investovať 500.000 korún. Zbankrotovanú kézmarskú rafineriu na petrolej odkúpila účastinná spoločnosť budapeštianskej rafinerie na petrolej za 360.000 korún.

Židovská otázka.

Na budapeštianskej polytechnike v školskom roku 1916/17. katolíci činili len 35 a 1/2 procenta poslucháčstva, kým židia 43%-ov. V roku pred vojnou bolo tam ešte 41%-ov katolíkov a len 33%-ov izraelitov. Slovom ešte pred vojnou bolo o 18%-ov viac katolíckych poslucháčov, v minulom roku ale už o 22%-ov bolo viac židovských technikov ako katolíckych. Čo znamenajú

tieto číslice? Predovšetkým to, čo každý vie, že život a krv požadujúcu ľazku povinnosť oproti vlasti židovská intelligentná mládež vďačne svalila na kresťanských uhorských mladíkov a kým títo svoj život a drahý čas strávil v hrúzach bojišta, zatiaľ židia zaplavili ich miesta na vysokej škole a zadovážili si diplom.

Po druhé: Tento k prevahe prišlý židovský vedúci živel nie je ľahostajným ani pre robotníkov. Však osud, napredovanie kresťanského robotníka v budúcnosti ešte viac závisí od týchto židovských merníkov, ako doteraz.

Vieme, že židovskí páni merníci (inžinieri) už aj dľa svojej fajty ľahajú ku sociáldemokratom a tak sú sprisahávanými nepriateľmi kresťansko-sociálneho robotníctva. Konečne najsmutnejšie je to, že nielen na fakultách university, lež aj na polytechnike došlo k prevahe židovské plemä, ktorého počet činí v krajine len 5°/o-ov oproti kresťanom. Vo vodcovstve, na inteligentných dráhach židia už všade dosiahli, ba o 50°/o-ov prevýšili kresťanov. Tento chorobný a pre budúcnosť kresťanského Uhorska osudne smutný stav požaduje rýchlu nápravu, bo ináč nás židovské plemä celkom zahrdúsi.

List z bojišta.

V liste istého hafčanského gazdu zo Spiša, ktorý písal svojmu duchovnému z bojišta, nachádza sa medzi iným nasledovný odsek: Ťažké bolo moje ľučenie a obtížny je môj terajší stav, ale ty si takto chceš, ó môj Bože! Buď svätá vôľa tvoja, veď i tu môžem byť práve tak milým dieťaťom tvojím, ako v ktoromkoľvek inom

stave. Ty si slyšal tú prísahu, ktorú som slávnostne složil, keď som svojmu panovníkovi, všetkým svojim predstaveným vernosť a poslušnosť slúbil. Daj mi svoju svätú milosť, aby som prísahu svoju verne zadržal, v službe nikdy ducha neztratil, od žiadnej únavy sa nenamrzal. Ochráň ma počas nebezpečia v boji, jestli za svojho panovníka a za svoju vlast bojovať musím. Zachráň srdce moje od každého zlého, zoškliv mi ohavné hriechy smilstva, opilstva a zlobrečenia. Pevnú vôľu mám: každej príležitosti k zlému vyhnúť, na svádzajúce reči nikdy neposlúchať. Posilni ma Pane v tomto dobrom mojom predsavzati. Ja vždy chcem tebe verne slúžiť, moje kresťanské a vojenské povinnosti prísne plniť, aby som bol hodný tvojich milostí a života večného!

Zdarma dostane každý na požiadanie

môj hlavný cenník o hodinách, zlatom a striebornom tovare a o hudobných nástrojoch, husle za K 14.—, 20.—, 25.— a vyše. Dobré harmoniky K 70.—, 80.—, 100.—, 120.—, 8 radové K 200.—, 240.—, 280.— Záměna dovolená alebo navrátenie peňazí. Rozposiela na poštovú dobierku alebo na vopred poslaný obnos vyvozný dom **Ján Konrad** cis. a k. dvorný zásielca Brúx číslo 1817. (Čechy).

8 halierov

za poštovú dopisničku stojí Vas môj hlavný cenník, ktorý Vám na požiadanie zdarma pošle prvá dielňa hodín **Ján Konrad** cis. a k. dvorný zásielca Brúx 1 B. Číslo 1816. Nickel alebo ocelové hodinky K 30.—, 35.—, 40.—, armáde radium hodinky K 25.—, 30.—, 35.—, 40.—, 45.—, v goldin zátvorke K 37.—, 43.—, Budičky a stenové hodiny vo veľkom výbere. Zásiel. v s poštovou dobierkou. Záměna dovolená alebo navrátenie peňazí.

Domácej doroby

zláté bakanče z kravského remeňa s podrážkami z orechového dreva pre dospelých 35.—80 korún. **Bakanče pre deti** dľa veľkosti 1—34 korún. **Kožené bakanče** s podrážkami zo špaltože 5—100 korún. Ne zodpovedne zpiatky vezmem.

Schäfer Mksa, Budapeš. I, Döbrentei-tér 4.

K vareníu mydla prostriedok

Mydlo si barsko doma môže variť s «Ö» chrannou známkou opatreným pevným prostriedkom ún vareníu mydla. 1 kg. namydí 3 1/2 kg. masli. Zásielky v 1/2 kg. s upravenou upotrebenia opatrených zaobaleníach. Dorab ju: **Magyar Szappanművek** dieňňa mydla a ľubovonného chemikálneho tovaru **Budapeš, VI. ker. Lőportár-utca 16. szám.**

Najlacnejší a najlepší prameň Jozef Marosi a Syn Esztergom 15.

strojov a železného tovaru veľký obchodný dom. Zo skladu zasiela zvláštnej jakosti ocelový pluh za 210.—, dvojité pluh za 390. K, Juno americkú koňskú motyku za 250.— K. Železnú bránu za 115.— K. Veľký obrázkový cenník na žiadost pošielame zdarma.

Každý nech si pýta cenník na doposničke.

Zázrak sveta je ohnivej ostrosti ŠARKAN-KOSA

Jedným kvaním 3 dni, jedným naostrením celý deň možno s ňou kosiť. Podobnej kosi, ako je táto, ani v dobrote, ani v ľahkosti, ani v pružnosti není na celom širom svete. Za každú kosu úplná 3 rokov záruka a ktorá nezodpovie zamění sa bezplatne. Zu zkúsenosti ale vieme, že medzi tisíc kusami není ani jednej zlej. Cenník tohoto, každému hospodárovi nevyhnuje potrebného nástroja zdarma pošielame:

Sohr Pál šarkan-kosu rozposielajúce stredíšte Somogyzil 45.

Omrzliny,

svrblavosť, svrab, hostec a každého druhu neduhy kože najlepšie hojaci prostriedok je

Borievková masť

Cena 3, 5 a 9 korún. K tomu patriace borievkové mydlo 5 korún. Zhotovuje

Gerő Sándor lekárnik, Nagykorös 40.

Svrabľavosť, lišaj, svrab

najrýchlejšie odstráni **Dr. Flesch**-a zákonom chránená

„Skaboform-Tmavá masť“

Nešpiní, nemá žiadneho zápachu. Teglik na prípravu **K 2.30**, veľký tegel **K 4.—**, rodinná dávka **K 11.—** Adresa K objednávaniu:

Dr. E. Flesch-a

„Korona“ gyógyszertára, (Győr).

Každý si sám môže! podošvy podrážkať!

Upotrebovateľom bezprostredne zasielame.

Kožená ochrana podošvy

„Glória“

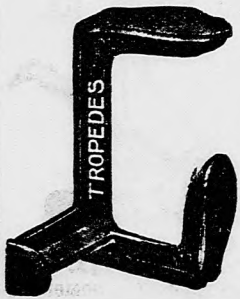
0.	1.
25-30	31-34
1.50	1.80
2.	3.
35-39	40-42
2.20	2.60
4.	
43-46	
3.—	

Z opravdovej hustej vojenskej čistej podošvovej kože.

Pvoriadnej, zvlášte trvanlivej jakosti s klincami k tomu patriacimi.

„TB. PEDES“ Železné kopyto K 10.50

s pomocou ktorého každý sám ochranu na podošvy pribíjať a menšie opravy prevádzkať môže.

Pôvodné „Pikard“ K —.80

„Makart“ K —.90

náčinia ochrany podošvy a opätkov z ocele

a zo železa s cinkovanými končiarimi k upotrebeniu na bakance, čižmy a topánky robotnícke.

Ku fajnejším topánkam pre pánov, panie a deti

Liliput 50 hal.

náčinia z ocele s cinkovaným oxidovaným končiarom.

Kavirs 60 hal.

Obrázkový cenník zdarma a franko.

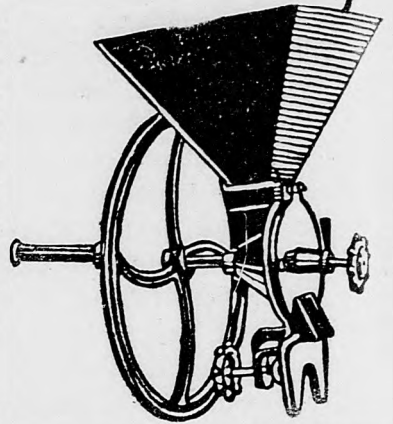
Z ochrany podošvy po pošte menej ako 6 náčinia posielat nemôžeme. Odpredávateľom, stravujúcim spolkom a objednávateľom väčšej zásoby výhody.

Imrich Kovács a Spoločník

Budapešť, IX/b. Űllői-ut 11. číslo.

NAJDOKONÁLEJŠÍ MLYNEK!

Ktorým bár aj dieťa, pripraveným na ňom strojom, každého druhu obilie somlet môže na kašu a v akejkoľvek tajnosti. Obrovskej schopnosti roboty. Bezodkladne k lífrovaniu. Cena K 150. Tenistý stroj k prípraveniu na stôl alebo postavec bez nôh K 120, menší k domácejmu upotrebeniu K 80. Objednania prosíme na poštovej poukázke a zaslať treba aj 10 K závdavok. — K odporúčeniu mlynky bezodkladne objednať. — výlučná adresa objednávania:

PAVEL SOHR

Somogyzil 35.

fabričný sklad oceľového tovaru.

54 rokov v obchode, vyskúmane dobrá osada na kosa. Nikto nikdy nemal lepšej kosa, ako je naša

Bazilika zlato-kosa.

Nesľubujeme nebo a zem, každému ale, kto s dôverou obráti sa ku nám, pošleme takú trvanlivú oštrú zlatú kosu, za ktorú nás pozhŕňavať bude. Tieto kosa už od 54 rokov rozposielame najväčším pánstvám a mnoho tisíc hospodárom. Zárukou dobre stojíme za každú kosu a nesodpovedné zameníme zdarma. — Cena jednej „Bazilika zlatoj kosa“ s poštovou dobierkou:

65	70	75	80	85	90	95	100	110	cm.
Cena 7.10	7.30	7.50	7.70	7.90	8.10	8.30	8.50	9.30	Korún

Zvlášte pre sberateľov kôsi! Pri kúpe každých 10 kusov, 1 kus posielame zdarma. Pri kúpe 5 kusov už my znášame poštové strovy! 1 kus diamantovej oceľovej kladivka 2.80. 1 kus nosidla oceľky 1.30. 1 kus stroja ku klopaniu kosa 7.50. K odporúčeniu je čím skorej objednať si kosa, bo pozdejšie sotva budú k dostaniu. Obrázkový náš cenník na žiadosť posielame zdarma. K dostaniu u: **Jozef Marosi a Syna Esztergom, 15.** číslo. 54-ročná osada na kosa a veľký obchodný dom.

Šrotujúci stroj.

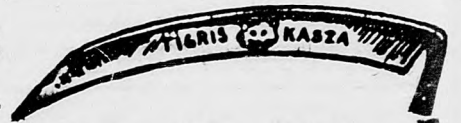
V hospodárstve nevyhnutne potrebný, šrotuje od najhrubšieho do najmenšieho, pretože stroj najdokonalejšie možno regulovať. Lankej práce schopnosti a hnatia, bo na ňom i dieťa šrotovať môže. Cena s obalením a zárukou 90 korún, s prípravou na nohy 150 korún.

Tieto stroje zhotovuje a zasiela

IMRICH TÓTH, Jászalsószentgyörgy

Pri objednaní prosím zreteľne udať adresu a železničnú stanicu.

Pôvodná „Tiger kosa.“

Striebornej ocele jej jakosť prevyšuje všetky doterajšie fabrikáty, za každú jednotlivú kosu dávame úplnú zárukou, nezodpovedné kosa zameníme zdarma. Odporúčame sa, aby každý zavčas ponáhľal sa po pošte objednať si kosa. Ceny po ďalšie ustanovenie: 80 85 90 95 100 cm. Ku tomu patriace striebornej ocele kladivka 7.60 7.80 8.— 8.20 8.70 K od 1. do 5. čísla so zárukou kus po 1.80 kor. Diamantová osielka číslo 5. —.50 kor. Futrál na kosu s dvojistou pevnou kožovou č. 7. 1.50 K. Obručka na kosu jednoduchú č. 8. —.80 kor. Obručka na kosu dvojčitú č. 8. 1.15 kor. Stroj ku klopaniu kosa č. 9. 8.— kor., cena zaobalenia 1.— kor. Ceny sú v obilju bez zaväzu. Objednať možno s poštovou dobierkou alebo pri voprednom zastatí peňazi.

M. LENDVAI

tovarný vývozný dom kôsi. Budapest, Kertész-utca 43.